

פ ר ו ט ו ק ו ל   מ ס . 226

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה, שהתקיימה
ביום ששי, י"א בחשוון תשל"ז - 5.11.76, משעה 08.30.
(בתל-אביב, במרכז לשלטון מקומי)

נ ו כ ח י מ - חברי הוועדה:

י . ארידור - היו"ר
נ . אליעד
י . בארי
א . גיבלבר
מנחם הכהן
א . ורדיגר
ב . מואב
ב.צ. קשת
יוסף תמיר

מוזמנים:

פרופ' ידין - משרד המשפטים

מזכיר הוועדה:

יהושע ברזני

ה ק צ ר נ י ת :

שולמית פרג

בסדר-היום: חוק למניעת הונאה בכשרות, תשל"ד-1974 -
(הוועדה קבלה החלטה לפנות לממשלה לחזור בה
מהצעת חוק זו).

(נתקב) ג'יון 9.11.76

היו"ר י. ארידור:

אני פוהח את הישיבה.

בפנינו החוק למניעת הונאה בכשרות, תשל"ד-1974. החוק הזה בא מבלי להתערב בהלכות הכשרות. הוא בא למנוע מאנשים להציג תעודת כשר על דבר שאיננו כשר. חוק מסוג זה קיים, למשל, במדינת ניו-יורק, וזה חייב להיות גם במדינת ישראל.

אנחנו התחלנו לדון בחוק זה, וב'ישיבה האחרונה נעצרנו. היה צריך להיות אתנו נציג משרד הדתות. אך הודיעו לנו כי הם לא יבואו. ממשרד הדתות טוענים כי הם קבלנו את ההודעה על קיום ישיבה זו יותר מדי מאוחר.

עכשיו אנחנו דנים בסעיף 7 של החוק הזה, שהוא הסעיף המרכזי.

נ. אליעד:

הואיל ובחוק זה היו נקודות שנויות במחלוקת, אני מציע שנקרא את הפרוטוקול של ישיבת הוועדה האחרונה על מנת לרענן את זכרוננו. נקודות אלה הן מאד ענייניות מבחינת זכויות האזרח.

היו"ר י. ארידור:

הנושא הוא, סעיף 7. פרופסור ידין מתבקש לבדוק מחדש האם צריך להכניס

שינוי בסעיף 7 להצעת החוק.

פרופ' ידין:

הדיון בחוק זה התנהל כבר, ולא לפי סדר הסעיפים. את סעיף סעיף ההגדרות העברנו על מנת לראות היכן לשבץ את המונחים האלה.

לגבי סעיף 2 - תעודת כשרות - התעוררה השאלה, לפי מה נותנים את התעודה? וכו'. כך הגענו לסעיף 7. וב'ישיבה האחרונה התרכז הדיון בעיקר בסעיף 7 - מי שמוסמך יתן, או לא יתן, תעודת כשרות. מכל מקום, לפי סעיף 7 לא נדרשת תעודת כשרות.

כאשר לוקחים תעודה, אז יש לזה תוצאה עקיפה - שמי שמודיע על עיסקות, אז הוא עובר עבירה. הנה מה שכתוב בסעיף 7: "במתן תעודת הכשר יתחשב הרב בדיני כשרות בלבד".

את סעיף 7 צריך לקרוא ביחד עם סעיף 1 - "כשר" - כשר לפי דין תורה".

לגבי סעיף 7 היו דעות שונות. משום כך באה הבקשה לעיין עוד פעם אם אפשר להציע משהו אחר. למעשה, לא מצאתי להציע משהו אחר משום שההצעות לשינוי סעיף 7 היו מנוגדות אחת בשנייה. אחדים מחברי הוועדה ראו צמצום-יתר של השיקולים של הרב, או של האינסטנציה המוסמכת במתן היתר כשרות; אחרים אמרו שהשיקולים הם יותר מדי רחבים וכי צריך לצמצם עוד יותר.

המצב הוא פשוט ביותר - לדוגמה: יש בית מלון שמבקש תעודת הכשר בשביל המסעדה שלו. אם כן, מתן או סירוב לתת תעודה כזו - אפשר להתחשב בזה כמו מצוות שבת שמצטרפות לענין זה.

פרופ' ידין:

מתוצאה מזה שרצו להרחיב ואלה שרצו לצמצם יותר - אני מציע בפני הוועדה להשאר עם הנוסח הזה כמוצע בסעיף 7. יש בזה יתרונות מסויימים במקרה שהוא איננו מכיר את כל הדברים שמותרים להכרה; יחד עם זה יש בזה חסרונות - כשהוא לא משתדל להביא את כל הדברים, אלא הוא משאיר את העניין הזה לפרקטיקה, או לפסקי הדין של בית המשפט. על כל פנים, אין כל תקווה שנוסח סעיף 7 ימנע דיונים.

נדמה לי כי הנוסח כפי שמוצע בזה, יש בו צמצום מסויים. יחד עם זה, לא כתוב אם דיני הכשרות הם לגבי מאכלים או מצרכים, או שהם רק לדברים אחרים.

ב.צ. קשת: בזמנו, באותה ישיבה אחרונה, הבעתי משאלה - שתהיה הידברות בין משרד המשפטים, משרד הדתות ובין הרבנות הראשית. (היו"ר י. ארידור: הרבנות הראשית לא משחקת בזה) זו היתה משאלתי.

היו"ר י. ארידור: עובדה שמשרד הדתות לא בא היום. לכן אני מניח שזו התשובה שלו לחלוקי הדעות שהיו בזה. זו תשובה שלא רוצים להודות בה.

פרופ' ידין: חוק זה לא עלה על ספר ההצעות יש מאיין. היו דיונים במשרד המשפטים ובמשרד הדתות. אחרי הישיבות שהיו פה בוועדה, לא ידוע לי שהיו התייעצויות. על כל פנים, זה מוצע על דעת הממשלה.

היו"ר י. ארידור: אפשר לנסח סעיף 7 גם אחרת. אבל אז לא תהיה הונאה בכשרות. אם אנחנו לא נרחיב או לא נצמצם סעיף 7, אז נגרום לכך שהחוק הזה יתפוצץ. השאלה היא אם אנחנו רוצים את החוק. אולי נקבל סעיף שיתכן והוא איננו מנוגד לעמדה של אף אחד. לא ח"כ ורדיגר ולא ח"כ מואב מתנגדים לכך שתעודת הכשר מהרב תנתן לכשרות בלבד.

לדעתי, קשה, בנסיבות הקיימות, לפרש מראש את כל הפירושים השונים במקרה זה אם אני רוצה חוק למניעת הוראה בכשרות. ברור לי שבסעיף זה יהיו יותר פרושים בכיוון אחד או בכיוון שני, ואז לא יהיה חוק. הממשלה צריכה לתמוך בחוק זה. אני הושב שחוק זה דרוש, לכן הוא צריך להיות בנוסח שאנשים מעמדות שונות לא יתנגדו לו. לכן אני סבור שצריך להשאיר משהו לבירורים המשפטיים. על חוק זה חל בג"צ, והוא יכול לחת פירוש מוסמך לגבי המלים "דיני כשרות בלבד". לכן אני מבקש מהחברים לקחת את זה בחשבון.

התעסקנו בחוק זה בשתי ישיבות, וזו הישיבה השלישית, ואנחנו איננו מתקדמים בו.

אם לא נגיע היום לאישור סעיף 7, אז אני לא רואה כאן המשך הבירור. כך שלא יהיה חוק למניעת הונאה בכשרות. אפשר אולי לחיות בלעדיו חוק זה. אנחנו חייבים להחליט היום.

א. ורדיגר: רבותי, אני מבקש לא להתפש ולא להחליט עכשיו שהיום אנחנו מוכרחים להחליט על חוק זה. זה ללא תקדים. לא שמעתי באף חוק שאנחנו מראש קובעים שהיום אנחנו חייבים לגמור את הענין.

(ב) אני בכל זאת חושב שנציג משרד הדתות חייב להיות פה. אינני יודע מדוע לא הגיעה ההזמנה לאיש משרד הדתות.

היו"ר י. ארלדור: היו שתי הזמנות, והן הגיעו אליהם.

א. ורדיגר: על כל פנים, אני חושב שאיש משרד הדתות ואיש הרבנות הראשית צריכים להיות פה, במיוחד כאשר עומדים לגמור חוק זה.

אני חוזר ומדגיש כי איש הרבנות הראשית חייב להיות פה, כי זה נוגע מאד לרבנות הראשית, ולא רק למשרד הדתות.

בקשר לסעיף 7 - לא אחזור על מה שאמרתי. הסעיף הזה, כפי שהוא מנוסח - ואמר פה פרופ' ידין שאין מגמה לשנותו - לא יכול להתקבל. לדעתי, סעיף זה יכניס יותר אנדרלמוסיה. המצב הוא, או שאנחנו רוצים בחוק, או שאנחנו מעונינים שיהיה סתם בלבול. אני מצטער מאד. אני לא יכול לתת יד לניסוח זה.

באחת הישיבות אני כבר בקשתי שאנחנו צריכים לשבת ולמצוא את הניסוח. יש בעיות של נאמנות של כשרות, יש בעיות של שבת. ברגע שכתוב, כפי שכתוב בסעיף 7 - "במתן תעודת הכשר יתחשב הרב בדיני כשרות בלבד" - זאת אומרת רק בעניני כשרות. ומה שקובעים בהלכה בעניני הכשרות, משמיטים.

שוב, לצערי, אני לא יכול לתת יד כביכול לתיקון המצב, מבלי לחקן אותו. לכן אני מבקש שלישיבה הקרובה יוזמנו נציגים מהרבנות הראשית וממשרד הדתות.

ב. מואב: אחרי ששמענו את ההבהרה של פרופ' ידין, אני חושב שהדיון היום יותר, כי אנחנו חוזרים על אותן עמדות. מיותר, כי אנחנו חוזרים לאותה נקודה של סעיף 7. השאלה היא לא רק ענין של הצבעה.

לאור חלוקי הדעות אני רוצה לומר, שאני הצבעתי בחוק במליאת הכנסת כי הפרשנות שלי היתה על צד אחד. אבל אחרי ששמעתי את המבוך שאנחנו נכנסים אליו - פרט להערות לסעיף 1 - הרי נראה לי שאין כל מוצא, ואנחנו צריכים למצוא כיצד להחזיר את החוק לממשלה אשר ממנה קבלנו אותו. זו הצעתי.

יושב ראש הוועדה הציג את הפילוסופיה שלו. השאלה היא, מה החוק הזה בא לחקן. הרי הוא לא יחקן את המצב הנוכחי אם נשאיר את סעיף 7 בלתי ברור. אבל אם סעיף 7 יפורש בחוק, אני אתמוך בו. ואם לאו, אני מציע להחזירו לממשלה.

במקרה כזה יכולה הוועדה להחליט
על הקפאת המשך הדין לכשיהיה

היו"ר י. ארידור:

לה הזמן בסדר היום שלה.

מנחם הכהן:
אני מצטרף להצעת ח"כ מואב -
להחזיר את החוק לממשלה לא רק
בגלל סעיף 7, אלא גם בגלל הסעיפים האחרים. למעשה, אני לא מאושר מהם.
ואם אנחנו הולכים להחזיר את החוק - קרי: הקפאתו - הרי שאני בכל
לבי תומך בזה.

אחרי כל ההתלבטויות, אני הגעתי
למסקנה שלילית.

י. תמיר:

קודם כל, לגבי שם החוק - "חוק
למניעת הונאה בכשרות" - זה צורם מדי. אני הייתי מציע לקרוא לחוק
זה "חוק לכשרות בכשרות".

(ב) אני מגיע למסקנה, שמה שטוב
ליהודי העולם איננו טוב למדינת ישראל. לדעתי, זו תופעה "סופר-גלותית",
"אולטרא-גלותית".

(ג) מה לכנסת ולדיני הדת?

אני חושב שחלק מהחברי הכנסת
יש גישה קלאסית, האומרת שיש להפריד ענייני דת מהמדינה.

מה לחוק זה, שביסודו הוא חוק
דתי מובהק, ולנו? כך אני רואה את הדברים. מי שירצה יקיים את זה,
ומי שלא ירצה, לא יקיים את זה. (א. ורדיגר: למה לשים תעודת כשר
כאשר זה לא כשר?) אותך לא מרמים בכשרות.

הגעתי למסקנה, שאנחנו כביט
מחוקקים של המדינה, נכנסים לתחום שהוא עניינה של הרבנות הראשית. איך
להבטיח שאטליז מסויים לא ימכור מצרכים שאינם כשרים, אלא עם הוראות
של הרבנות - זה מעניינה של הרבנות הראשית.

אשתי שולחת אותי לקנות בשר.
אני נכנס לאטליז ששם כתוב "כשר,

ב.צ. קשת:

וקונה. ואני מביא הביתה חזיר.

הרבנות יכולה לקבוע את זה.

י. תמיר:

אם ח"כ מנחם הכהן אומר כך,

אז אני החילוני אינני יכול לחוקק חוק כזה, כי זה אבסורדי ביותר.

צודק רבין בטלביזיה שאמר,

שבגלל הקואליציה מגיעים לאבסורדים כאלה.

מכל מקום, כאלטרנטיבה אני מציע,

למחוק סעיף זה. אני, יוסף תמיר, צריך לקבוע שהרב גורן יתן תעודת

הכשר ---

היו"ר י. ארידור: יש שתי הצעות: הצעה אחת היא של הממשלה - המציעה את סעיף 7 כפי שהוא; הצעה שניה היא של ח"כ יוסף תמיר - למחוק סעיף 7.

נ. אליעד: אני משתומם. אולי צריך לרענן את זכרוננו של ח"כ תמיר. החוק הזה, ראשיתו מ-1965, ואף לפני זה - מ-1961, כאשר עוד נוצרה המפלגה הליברלית, שכך אז אמרנו שאנחנו נתנגד לתוספת חקיקה בעניני דת. אבל אם מדובר על הונאה בעניני כשרות - כלומר, אשה נכנסת לאטליז ורוצה לקנות בשר כשר, אז כדי שלא יתנו לה חזיר וגם לא בשר גמל, בא חוק זה. אבל שחוק זה לא יכול את הסנקציה שתהיה בידי הרב לגבי מקרה של בית הארחה - בגשר אכזיב, נניח - שלפי דיני כשרות הסעיף כולל גם אי פתיחת בית הארחה בשבת. והיה אם כן יפתח, אז לא יתן הרב תעודת כשרות. לכך באו אנשי אגודת ישראל - מנקודת מבטם הם, וגם הרב הכהן מנקודת מבטו הוא - ואומרים כי מוטב בלעדי חוק זה, כי להם יש מפקחים ואמצעים לכך.

ידידי תמיר, אם אתה מוציא את סעיף 7, אז אתה מפקיר הכל לסעיף 1, וזה מוטב שלא.

בהצעה של ח"כ הכהן יש משהו. יכול להיות שלכל רב תהיה המסגרת שלו. אני רוצה את הרב שלי, שהוא יתן את הכשרות למקום בו אני קונה.

היו"ר י. ארידור: סעיף זה הוא חלק מהתחליבות של סיעת המערך שנתנה למפד"ל עם הקמת

הקאליציה.

נ. אליעד: כיושב ראש הוועדה אתה יודע די טוב לתקוף את רוב חברי הוועדה.

אם אני נכנס לחנות, והוא מוכר לי בשר גמל או חזיר, האם זו לא הונאה? האם יש בזה מעשה פלילי? זאת אומרת, שמבחינת ההגנה על האזרח, קיימת הגנה. זה לא לגמרי הפקר.

הונאה - כפי שדברו עליה חברי הכנסת קשת ותמיר - מכוסה. לא יכול להיות שמישהו ימכור לי בשר גמל תחת השם "כשר". (א. ורדיגר: בשוק הכרמל מוכרים בשר לא כשר.)

ח"כ ורדיגר, פרופ' ידין לא רוצה להשתתף ולא לקרוא קריאת ביניים. אבל הוא יסכים למקרה שאם אדם מחזיק תעודת כשר, אפילו בכתב ידו (של המוכר), ומוכר לי בשר גמל - זו תהיה רמאות, ויש בה עונשין.

י. בארי: אולי שתהיה פקיחת עין לפי חוק הנזיקין.

אם אנחנו רוצים בכל זאת לתמוך בחוק על מנת שהענין יהיה מוסדר יותר, ברור יותר - לי זה לא דרוש; למפד"ל

י. בארי:

זה דרוש - אז בבקשה. אני לא מתווכח על זה. אבל אני לא רוצה שזה ייהפך לשוט בידי הרבנות, ולכפות על האנשים אורח חיים מנוגד לאורח חיים שלהם, ויהפכו את הנושא המסחרי, ויכפו עליהם לסגור את בית ההארה כי פותחים בשבת, או מעשנים בשבת.

אני אומר, שאת סעיף 7 צריך לתקן, ושהוא ינוסח כך ש"דיני כשרות הקשורים במזונות ובמצרך". אני חושב שאין פתרון אחר.

א. ורדיגר:

הרשונה לספר לכם אפיזודה: לפני שנתיים, כאשר עוד גרתי בסביבות רה"ד זנגוף, עברתי לידי מטעדה שאני יודע שהיא לא כשרה, וראיתי שם משפחה מסובה לשולחן ואוכלת ארוחת צהרים. האיש חובש מגבעת נאה מקטיפה, וזה הצביע שהם תיירים דתיים. פניתי אל האיש ושאלתיו באידיש אם ידוע לו כי מטעדה זו איננה כשרה, ענה לי כי לא איכפת לו משום שהוא אוכל לא כשר. אז שאלתיו: וכפה זו מה עושה? ענני: האם אפשר לאכול "צ'ונט" ללא כפה?

י. בארי:

בניגוד לדעתו של ח"כ תמיר נראה לי, שיש מקום עקרוני לחוק הבא למנועה הונאה בין בכשרות ובין בתהום אחר. האלטרנטיבה - למחוק סעיף 7 - דינה למעשה "הבה נמחוק את החוק כולו".

זו הישיבה השלישית של הוועדה הדנה בחוק. לדעתי, חוסר קריטריון אובייקטיבי במונח "כשרות", מה כשר ומה לא כשר - לא יכול להיות. חוק מעיז זה צריך להתחיל בסעיפיו הראשונים - אלה ואלה זכאים לתעודת כשרות. נקודותיים, ואז נדע.

פרופ' ידין, אתה יודע שאם אדם זכאי לא יתנו לו תעודת כשרות יכול לפנות לבג"צ.

אני אומר, צריך להיות קריטריון אובייקטיבי - חנות זו כשרה; עסק זה זכאי לקבל תעודת כשרות, ועסק זה לא זכאי לקבל תעודת כשרות וכו'.

לפי איזה קריטריון בית המשפט יכול לקבוע מי זכאי ומי לא? ברגע שאין אפשרות על יסוד קריטריון אובייקטיבי לטעון או לשלול או להעניק רשיון - צר לי, חנק זה לא יכול להיות קיים.

אדוני היושב ראש, אני אינני מאושר מפתרון שלפעמים אנחנו נוקטים בו בליית ברירה - של קבורת חוק בוועדה. תקנון הכנסת, סעיף 106, מסמין את הממשלה להזור בה מהצעת חוק בכל שלב ושלה.

עד עכשיו לא מצאת חבר אחד בוועדה שתומך בחוק זה. איש לא תמך בחוק כמו שהוא. גם לבר, כמשפטן, אדוני היושב ראש, איננו שלם.

מהו הקריטריון? מי זכאי ומי לא זכאי לתעודת כשרות? אל תבקש ממני שאני אקבע מי זכאי לתעודת כשרות. אני חושב שלא יגרע מאומה מיוקרת הממשלה שתאמר שכל חברי הוועדה, מכל הזרמים, ולא הפלגים, לא רוצים בחוק כמו שהוא. אנחנו נפנה לממשלה ונבקש ממנה לחזור מהצעת חוק זו.

א. גיבלמן:
אם המערך התחייב או לא התחייב
בהסכם קואליציוני - אני לא מסכים
לחוק שיט"ל על מזון כשר שהוא בידי אדם לא-דתי, לעשות אותו ללא כשר.
שכן אז האיש הלא דתי יעבור עבירה.

אני בעד מניעת הונאה. סעיף 7 חייב
להיות יותר ברור, כלומר שמזון כשר גם בידי אדם שאיננו דתי הוא כשר.
כולנו נסכים כאשר סעיף 7 יהיה יותר מפורט. סעיף 7 צריך להיות לגבי
המצרך, ולא הנצרך. בתנאי זה נצביע על החוק. אי סא להיה תנאי זה,
אני לא אצביע.

אני מצטרף להצעתו של ח"כ אליעד.

היו"ר י. ארידור:
נוכח ההתלבטויות שיש בחוק זה, והואיל
ואני תומך בנוסח חוק זה - אני חושב
שאני תומך בסעיף 7 כמושהו.

י. תמיר:
אני רוצה להצהיר בזה שלא מעניין
אותי מי מולידו של חוק זה.

בניסוח חקיקה לשמה אנחנו עוסקים.
סיפור המעשה שלך, ח"כ ורדיגר, מביא אותי להציע הצעה לשם החוק - "חוק
למניעת הונאת הביטת כיפה". איזה הגיון יש להגדיר בחוק? אם אני
נושא כיפה - אני לא דתי; אני לא נושא כיפה - אני לא דתי? (י. בארי:
אתה לא מוכר לו את הכיפה עם הראש) אני מוכר, אתה מוכר מזון, ושם
יש שלט כתוב-חתום הרב. אם הוא מוכר לא כשר, אז הוא יבוא ויטול
את זה מאדם לא דתי? מה לנו ולעניין זה? אני אראה תעודה חתומה ע"י
הרב פרנקל, אז אני אלך לאכול שם? האם זה עניין של הכנסת? האם
אתם חושבים שהרבנות תקבל את סעיף 7?

אני יוסף תמיר, שאינני איש אדוק
ושומר מצוות, אני אומר לרב יוסף שיעשה בדיני כשרות? הרי זו פגיעה
חמורה. אנחנו ניהן הוראות לרבנות כיצד לנהוג?

א. גיבלמן:
אני מציע שיושב ראש הוועדה יפנה
לשר הדתות ויספר לו מה שהתברר כאן;
שחוק זה יכול לעבור בלי הצבעה רק בתנאי שסעיף 7 יהיה יותר מפורט;
אז שבדעת חברי ועדה אחרים להחזיר את החוק; אז שבנוכחותו נמשיך
בברור.

ב"צ קשת:
לדעתי, ירדנו קצת מהפסים בדיון זה.
המדובר הוא במניעת רמאות. מצד שני,
מדובר שלא להיות בידי כל רב, ושהוא יפסוק מה כשר ומה לא כשר,
מי כשר ומי לא כשר. זו השאלה. זה שאסור לרמות, זה ברור.
אילו הייתי משוכנע שיש דבר שמכסה עליו, הייתי אומר שחוק זה מיותר.
מה החשש שלנו? - חלק מהחברים
אמר, כי אדם ינהג בבית הארחה שלו כשרות מלאה. הבשר יהיה כשר

ב.צ. קשת:

למהדריין. הכל בסדר. אבל הוא בחופש שלו ביום שבת, הוא יסע במכונית, יעשן סיגריה, וגם יהיה עם פלגש ---

מנחם זכהן: פלגש מבחינת ההלכה, אסורה.

ב.צ. קשת:

מעשן סיגריה בשבת, נוסע ברכב בשבת - אומר הרב של עפולה: "הקיבוץ הזה איננו עומד בדיני הכשרות". אומר הרב של דימונה: "הקיבוץ הזה עומד בדיני כשרות. מכיון שאצלו בחדר האוכל, כשר; ומכיון שאני לא מסתובב בכבישים, לכך לא ראיתי אותו נוסע או לא נוסע ברכב שלו."
אני לא רוצה שכל רב יפסוק בעניין זה. אני יודע שאף פעם לא נגיע למה שרוצים להגיע, מי כשר ומי לא כשר. אף פעם לא נגיע לזה.

אני בדעה שאנחנו לא נפנה לשרים, אלא נעשה מה שכתוב בתקנון - שהוועדה לא יכולה לקדם חוק זה.

בקשתי בישיבה הראשונה, שמשרד הדתות יבוא בדברים עם הרבנות הראשית על מנת לנסות לגמור עניין זה, ולאחר מכן שיבואו אלינו עם דבר מסוכם.

אני מציע לקבל את הנוסח של היושב ראש, שהוועדה דוחה את הדיון בחוק זה וכו', שכן אז תדע הממשלה מה לעשות. כך שהם יביאו לנו דבר מבושל, ואז נחליט ונצביע.

מכל מקום, עניין זה לא ילך היום. אם נמחוק את סעיף 7, אז נעבור לסעיף 1 שהוא יותר פרובלימטי. סעיף 7 אולי נתן הסבר לסעיף 1.

פרופ' ידנין:

לח"כ חמיר - יש חוקים של הכנסת שהנושא שלהם הוא שמירה וקיום מצוות דתיות. בנוגע לרמזן - אנחנו איננו דואגים למוסלמים. עשינו חוק שח"כ ורדיגר הזכיר אותו, בעניין החפיליין; או חוק איסור גידול הזיר - חוק זה לא אומר שאסור לאכול חזיר, או אסור לאכול לא כשר; או לא דורשים מאף אחד לקבוע מזוזה בביתו, או לנשק מזוזה. אלא רוצים למנוע, שמי שרוצה למכור - שימכור לא בסדר.

ח"כ ורדיגר, אנחנו עשינו הרבה חוקים טובים, ועשינו גם הרבה חוקים רעים.

יש אפשרות להגיד בקריאה ראשונה שלא רוצים את החוק הזה, ואז לא מעבירים אותו לוועדה, ואז החוק איננו מתקדם.

מה שאין כן פה, מצב הוועדה הוא אחר. הממשלה תיקח חזרה - את זה תמיד אפשר לעשות. אבל החוק עבר קריאה ראשונה בכנסת, עם רוב של חברי כנסת. אם לא היה רוב, אז היה חוזר לממשלה. מכל מקום, הוא עבר לוועדה.

כמובן שהוועדה יכולה לשאול את הממשלה אם היא לוקחת בחזרה את החוק. אבל הוועדה חייבת לטפל בהצעה אם היא טובה או פחות טובה.

הוועדה רוצה גם כן בחוק למניעת
מרמה.

ב.צ. קשת:

אם כן, שנמחוק את סעיף 7, ונביא

את החוק למליאת הכנסת.

חובת הוועדה לטפל בהצעה, כמו
שהיא מטפלת בכל ההצעות האחרות,
גם כשהן לא מוצאות חן בעיניה. אז היא רושמת הסתייגויות וכו'.

פרופ' ידין:

מדובר בהחלטה או מעין סיכום
שאנחנו בכלל לא נטפל בהצעת חוק זה, ונשים אותה בצד, יכי אנחנו לא
תומכים בה? - זה לא.

אני חושב שצריך לדון בחוק סעיף

סעיף, ולהחליט לגבי כל סעיף וסעיף.

אם תתקבל ההצעה למחוק סעיף 7, אז
הממשלה תרשום הסתייגות, וזה יחזור אליכם. מי שנשאר במעוט, הוא מגיש
הסתייגות על מנת שזה יתקבל המליאה.

אני מציע שהדיון יתנהל כמו

בכל הצעות חוק אחרות, וזו הצעה שאיננה שונה מחוקים אחרים מבחינת
הטיפול הטכני.

יש שורה של הצעות. יש על כל פנים,
שלוש הצעות שקשורות לתכנון של

היו"ר י. ארידור:

סעיף 7: הצעה אחת היא של ח"כ תמיר, האומרת למחוק סעיף 7 זה; הצעה
שנייה היא של חברי הכנסת אליעד וג'בלבר, האומרת להוסיף דברים בסעיף 7;
הצעה שלישית, שהיא הצעתי, אומרת לאשר את סעיף 7 כמוצע ע"י הממשלה.

אני מציע להחליט על סעיף 7 לפי
סדר הסעיפים.

מנחם הכהן:

נתקבלה החלטה בוועדה, להקדים
סעיף 7, כך שאי אפשר לשנותה.

היו"ר י. ארידור:

יש שתי הצעות שהן מחוץ למסגרת.

הצעה של ח"כ ורדיגר ---

הצעתי שלא להחזיר את הצעת החוק הזו
לממשלה, אלא שהממשלה יחד עם משרד

א. ורדיגר:

הדחות והרבנות הראשית יבדקו את הנושא מחדש, ושיביאו בפנינו דבר מוסכם.

זו הצעת הממשלה. הרבנות הראשית
הופיעה בפני הממשלה.

היו"ר י. ארידור:

יש הצעה אחרת - או לדחות את הדיון
עד שתתפנה הוועדה, או שהממשלה תשתמש בסעיף 106 של התקנון, ולהחזיר את
הצעת חוק זו.

אני מציע לחברים החושבים שלא צריך לדון עכשיו - שלא יתפצלו בשלוש הצעות.

ב.צ. קשת:

הואיל ויש שני סוגי הצעות, שהן:

היו"ר י. ארידור:

א) לעשות משהו - לאשר סעיף 7, או לתקנו; ב) שצריך לא לטפל בסעיף 7 בכלל, כי לא צריך לטפל בחוק זה - הרי שצריך להעמיד הצעה מול הצעה. והיה, אם הוועדה תחליט שהיא דנה בסעיף 7, והיה אם הוועדה תחליט שלא רוצה לטפל בחוק זה - הרי עלינו להצביע באחת משתי אפשרויות אלה.

אני חושב שהוועדה לא יכולה לקבל החלטה לחכות לדיונים נוספים - כפי

פרופ' ידין:

שהציע ח"כ קשת; היא לא יכולה להציע לממשלה לקחת את החוק בחזרה; הוועדה לא יכולה להגיד שהיא צריכה להתייחס לגוף החוק. - אם לחשוב עוד פעם, או לקחת בחזרה - אני לא אומר לגבי זה ולא כלום.

אני מציע שההצעה הראשונה תהיה זו שאני מעלה אותה - שאנחנו נפסיק את

י. תמיר:

הדיון, ושניתן לחברים להתייעץ בסיעותיהם.

זה כבר היה. אנחנו נתנו לחברים להתייעץ בסיעותיהם.

היו"ר י. ארידור:

אני רוצה שתהיה הכרעה. אם סיעה בקשה להתייעץ, אז היא כבר התייעצה. כל הסיעות יכלו להתייעץ. אני חושב כי עלינו להכריע בעניין. תהיה עמדה נגד דעתי, אני אקבל אותה. מכל מקום, צריך להכריע בזה.

אני מעמיד גוש הצעות מול גוש הצעות -

האם לאשר, או האם לבקש מהממשלה הצעה כוללת - למרות דעתו של פרופ' ידין - לחזור בה לפי סעיף 106 של התקנון?

אני הצעתי לאחד את ההצעות האלה.

ב.צ. קשת:

אני מציע נוסח, שהוועדה מחליטה היום שלא לדון בהצעת החוק על מנת לקבל הסברים נוספים. (היו"ר י. ארידור: קבלנו כבר את כל ההסברים).

אדוני היושב ראש, אני רוצה לצאת מהענין

הזה בצורה אלגנטית. אני רואה שאחת ההצעות פגעה בפרופ' ידין.

האם אני יכול לבקש התייעצות נוספת?

א. גיבלבר:

לא.

היו"ר י. ארידור:

